РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 3-го серпня 1915. Ч. 90. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, August 3, 1915. N. 90.

ЗДОБУТЄ ЛЮБЛИНА І ХОЛМА.

Російські війска опускають Варшаву. — Занятє Варшави є вже неминуче.

В липни стратили Москалі 230.000 в полонених, 67 гармат і 558 машин. крісів.

1,763.000 Москалів полонили Німці і Австрійці від початку війни.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ЗДОБУТЄ ЛЮБЛИНА.

ВІДЕНЬ, 31. липня. — Австрійський генеральний штаб доносить:

„В пятницю пополудни австрійсько-угорська кіннота заняла місто Люблин. Небаром опісля прибула до міста головна часть армії арх. Йосифа Фердинанда".

Місто Люблин, столиця люблинської губернії, числить около 60.000 мешканців.

По довгих і кровавих битвах австрійські війска заняли Люблин. Здобутє Люблина є для Москалів великою втратою. З Люблина вели у всіх чотирох напрямах зелізничі шляхи, які мали в послідних операціях велике воєнне значінє, а іменно: на захід до Івангорода, на північ через Любартів до Брестя литовського, на схід до Холма і на полудне до Белзця (в Галичині). Отсей останний шлях Люблин-Белзець побудували Москалі вже в часі війни.

Здобутє Люблина викликало у Відни велике одушевлене. Тут панує загальне переконанє, що в теперішній битві в Польщі російська армія потерпить втрати, які щодо величини перевисшать всі попередні.

ЦІЛИЙ ШЛЯХ ІВАНГОРОД-ЛЮБЛИН-ХОЛМ В РУКАХ СОЮЗНИХ ВІЙСК. — АРМІЯ МАКЕНЗЕНА ПОЛОНИЛА 3.000 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 31. липня. — По короткім відпочинку союзні війска знова на цілій лінії вдарили на становища Москалів. Рівночасно, коли армія арх. Йосифа Фердинанда заняла Люблин і зелізничий шлях між Люблином а Івангородом, війска Макензена виконали успішний наступ на російські укріпленя здовж шляху Люблин-Холм. Тисячі Москалів попали ся в полон.

Німецький ґенеральний штаб оголосив отсі вісти:

„Війска Макензена взяли приступом російські становища на полудне від шляху Люблин-Холм і заняли відтак місцевість Біскупіце. Часть армії посунула ся відтак дальше на північ здовж ріки Вепра, а центр находить ся у віддаленю всего кількох кільометрів від Холма.

„Москалі стратили в першім дни битви 3.000 в полонених. Москалі на цілій лінії уступають під напором союзних війск. Їх страти зростають з кождою годиною висше".

ЗДОБУТЄ ХОЛМА.

БЕРЛІН, 1. серпня. — Армія Макензена переслідує Москалів дальше на північ від зелізничого шляху. Підчас коли центр армії Макензена заняв Холм, ліве крило дійшло здовж ріки Вепра до міста Ленчної (20 кільометрів на північ від зелізниці), а праве крило посунуло ся обома берегами Буга до місцевости Дубєнки.

Урядовий звіт німецького головного штабу звучить:

„Між Вислою а Бугом Москалі знова пробували ставити сильнійший опір.

„Війска Макензена між Вепром а Бугом заняли Холм і посунули ся на цілій лінії майже о 20 кільометрів дальше на північ. Над правим берегом Вепра дійшли вони до Ленчної, над Бугом до Дубєнки.

„Між Вислою а Вепром союзні війска прогнали Москалів з Курова (на полудневий схід від Івангорода) і посувають ся скоро дальше наперед".

ВІЙСКА ҐЕН. ВОЙРША ПЕРЕЙШЛИ ВИСЛУ МІЖ ІВАНГОРОДОМ А ВАРШАВОЮ.

ВІДЕНЬ, 31. липня. — Австрійські війска під командою Войрша перейшли ріку Вислу на північ від Івангорода. Рівночасно і німецькі відділи переправили ся при помочи понтонових мостів на східний берег Висли напроти устя Пілїци. Союзним війскам удало ся правдоподібно вже перетяти зелізниче получене між Варшавою і Івангородом.

Урядове донесенє австрійської головної кватири звучить:

„Війска Войрша помимо сильного огню російської артилєрії переправили ся у великій силі коло Козєніц (на північ від Івангорода) через ріку Вислу і посунули ся в напрямі зелізничого шляху Івангород-Варшава. Притім полонено 800 Москалів.

„Також дальше на північ коло Магнушова і недалеко устя Пілїци перейшли німецькі війска через Вислу. Москалі, здаєть ся, розпочали скорий відворот, бо лише в деяких місцях ставлять слабий опір".

АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА ОКРУЖАЮТЬ ІВАНГОРОД. — 1.000 ПОЛОНЕНИХ.

ВІДЕНЬ, 1. серпня. — Російській армії, яка боронить Івангорода, грозить небезпека цілковитого знищеня. Війска Войрша, які перейшли Вислу на північ від Івангорода, перетяли получене між Івангородом а Варшавою і посувають ся скоро дальше на схід, щоби відтяти російській армії ще послїдну дорогу між Івангородом а Брестем литовським.

Міністерство війни оголосило отсі вісти.

„Війска ґен. Войрша, які перейшли Вислу коло Івангорода, відбили всі напади Москалів, а відтак взяли приступом їх укріплені становища коло Підзамча, беручи 1.000 Москалів в полон.

„Наші війска гонять утікаючих Москалів у східнім напрямі і дійшли вже до зелізничого шляху, який лучить Івангород з Варшавою".

Кріпость Івангород є получена зелізничим шляхам з Варшавою, з Брестем лит. і з Люблином. В послідних днях армія Войрша перетяла получене з Варшавою, знова армія арх. Йосифа Фердинанда получене з Люблином. Для відвороту російської армії позістав вільний ще лиш один шлях, а то в напрямі Брестя литовського.

УПАДКУ ВАРШАВИ МОЖНА НАДІЯТИ СЯ КОЖДОЇ ХВИЛЇ.

ЛОНДОН, 1. серпня. — **Нині вже ніхто не сумнїваєть ся, що упадок Варшави є вже неминучий, і то в дуже коротім часї.**

Воєнні знавці припускають, що великому князеви удало ся виратувати головну армію та що її більша часть вже находить ся на новій боєвій лінії. В Польщі остали ще лише невеликі армії, які криють відворот головних армій.

Після донесень, які наспіли з Петрограду, Москалі вивезли вже з Варшави все, що лише може представляти якунебудь вартість для військових цілий. Опорожненє Варшави мало розпочати ся ще 18-го липня. Також велика часть цивільного населеня опустила Варшаву, удаючи ся на схід в глибину Росії.

ПОЛЯКИ ПАЛЯТЬ СВОЇ СЕЛА З „ПАТРІОТИЗМУ"?

ПЕТРОҐРАД, 31. липня. — **Російське міністерство війни оголосило оповіщенє, в якім перечить вістям, наче би великий князь Николай приказав своїм війскам в часї відвороту з Польщі все палити або нищити.**

Міністерство запевнює, що великий князь дав виразний наказ, що у Варшаві і инших місцевостях, які приходить ся опорожнити, лише таке майно має бути знищене, котре може мати для неприятеля воєнну вартість. Однак „патріотичне" населенє Польщі утікаючи з власної волі палить свої домівства і нищить засіви на поли, щоби не дістали ся в руки ворога.

Війска самі не мають нічого спільного з паленєм і нищенєм місцевостий, які не мають воєнного значіня. Зовсім однак природно, що жовніри після оголошеного наказу мають нищити фабрики і машини, о скілько їх не можна було забрати і перевести. Передівсім мають жовніри подбати, щоби жадні метали, жадні зелїзчині вози ані льокомотиви не дістали ся до рук неприятеля.

УСПІХИ ҐІНДЕНБУРҐА МІЖ НАРВОЮ А БУГОМ.

БЕРЛІН, 1. серпня. — На полудне від Пултуска і Ражона німецькі війска віднесли знова корисні успіхи, переломивши російську лінію над Бугом.

Урядовий звіт німецької головної кватири доносить:

„Війска Ґінденбурґа розпочали знова сильний наступ на російські становища між Нарвою а Бугом. В кількох місцях удало ся переломити опір Москалів і прогнати їх зі сильно укріплених становищ над Бугом.

„Тяжка артилєрія острілює північні форти Ново-Ґеорґієвська і Сєроцка".

Москалі добувають своїх послідних сил, щоби ще через якийсь час здержати похід Німців на північ від Варшави, заки головна російська армія не опорожнить Варшави. Чи Москалям вдасть ся її зовсім вратувати, про се вже нині богато воєнних знавців зачинає сумнівати ся.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА КОЛО КОВНА.

БЕРЛІН, 1. серпня. — Німецькі війска зближають ся з двох сторін до російської кріпости Ковно.

Послідний урядовий звіт звучить:

„Від заходу Ковна німецькі війска зближають ся до зовнішних фортів кріпости.

„Рівночасно армія Більова, яка заняла місцевість Трашкуни, посуваєть ся тепер на полудне в напрямі Ковна".

МОСКАЛІ СТРАТИЛИ В ЛИПНИ: 229.735 В ПОЛОНЕНИХ, 67 ГАРМАТ І 558 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 1. серпня. — **На підставі обчислень після урядових звітів німецького і австрійського ґенерального штабу полонено протягом місяця липня 229.735 Москалів і здобуто 67 гармат та 558 машинових крісів.**

З того припадає на австро-угорські війска 527 російських офіцирів, 126.311 салдатів, 16 гармат і 202 машинових крісів.

Німецькі війска полонили 102.897 Москалів, 51 гармат і 356 машинових крісів.

Крім сього попала ся в руки союзників величезна скількість ріжних воєнних матеріялів.

ЦАР ВЖЕ ДАЄ ПОЛЯКАМ САМОУПРАВУ ПОЛЬЩІ.

ПЕТРОҐРАД, 1. серпня. — **Нині відбуло ся перше засїданє державної думи. Крім членів державної думи явили ся в салї нарад всї члени російського кабінету, посли союзних держав, визначнійші Поляки і ґен. Рузский, витані грімкими оплесками публики, яка заняла ґалєрії.**

Засїданє отворив голова думи Родзянко, представляючи яко першу державну конечність справу єдности і співділаня всїх верств російського народа, щоби армії дати як найбільшу поміч до остаточного поборення ворогів.

Відтак президент кабінету Ґоремикін зложив в імени царя заяву, що Поляки одержать самоуправу (автономію) Польщі.

Оголошенє амнестії для революціонера Володимира Бурцева, який повернув добровільно з Парижа і зголосив ся до санітарної служби та був відтак сейчас арештований, принято дуже прихильно.

Чим меньше Польщі находить ся в руках Москалів, тим ширшу самоуправу обіцює цар Полякам. Коли Москалї мали ще в своїх руках майже половину Польщі, тоді обіцювали Полякам лише самоуправу міст, а тепер, коли їм приходить ся зовсім опорожнити землї Польщі, дають вже повну самоуправу краю.

ЦАР КЛИЧЕ 18-ЛІТНИХ ДО ВІЙСКА.

ПЕТРОҐРАД, 31. липня. — **В Росії проголошено указ царя, на підставі котрого хлопці, роджені в р. 1896, мають ставити ся до військового побору.**

В часї мира мали би вони ставити ся до побору доперва в р. 1917.

Більша часть російської мобілізації переводить ся зовсім тихо і про ню в часописях заборонено зовсім писати. Покликане 18 і 19-літних до військової служби вказує на се, що великі засоби людського матеріялу, котрим Москалї все чванили ся, починають поволи вичерпувати ся. Нині навіть російські урядові вісти признають, що армія німецьких союзників перевисшає вже російську щодо числа.

Величезні страти російської армії дасть ся оправдати тим, що Москалї у всїх дотеперішних битвах чисельною перевагою хотіли зрівноважити своїх неприятелів, які, меньші зразу щодо числа, перевисшали Москалів щодо зоруженя і вправности. Справдили ся тут вже по части слова Ґінденбурґа: „Не великі маси виграють, але воєнна штука".

ЛИХА ЯПОНСЬКА АМУНІЦІЯ.

ВІДЕНЬ, 31. липня. — **З Черновець доносять, що Москалї уживають при гарматах японську амуніцію, яка однак показала ся дуже лихою.**

В дійсности має се бути російська амуніція, яку Японції у війнї з Москалями в р. 1904-05 здобули, а тепер їм відпродали.

2,200.000 ПОЛОНЕНИХ В АВСТРІЇ І НІМЕЧЧИНЇ. — В ТІМ 1¾ МІЛЇОНА МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 1. серпня. — **Майор Морат, звісний німецький воєнний критик і знавець, обчислив на підставі ріжних певних рапортів, що Німеччина і Австрія мусїла бороти ся з ворогами, котрих сила всїх разом виносила около 13,000.000 людий: 6 міл. Москалів, 4½ міл. Французів, 1½ міл. Італійців, ½ міл. Англійців і ½ міл. Сербів.**

Загальне число полонених, які находять ся в Австрії і Німеччинї, подає майор Морат на 2,200.000. З того припадає: 1,763.000 нераненях Москалів, 257.000 Французів, 50.000 Сербів, 41.000 Бельгійців, 25.000 Англійців і 17.000 Італійців.

ПОНАД 200.000 КВАДРАТОВИХ КІЛЬОМЕТРІВ В ПОСІДАНЮ НІМЕЦЬКИХ СОЮЗНИКІВ З КІНЦЕМ ПЕРШОГО РОКУ ВІЙНИ.

БЕРЛІН, 1. серпня. — **З нагоди річниці війни всі німецькі часописи помістили докладні огляди про воєнне положенє. Добрий вислід воєнної акції протягом першого року дає певну запоруку, що війна покінчить ся для Німеччини і її союзників сьвітлою побідою над ворогами.**

Щодо територіяльних здобутків, то крім вузенького пасма здовж границї Альзації і східної частини Галичини, війска німецьких союзників ведуть війну на чужих землях. На заході майже цїла Бельгія і велика часть північних провінцій Франції находить ся в посїданю Німців — що представляє область 53.000 квадр. кільометрів. На сході війска союзників заняли майже цїлу Польщу, часть Литви і часть Прибалтійского краю, разом на 150.000 квадратових кільометрів.

19 МІЛЇЯРДІВ НА ВОЄННІ ЦЇЛИ.

НЮ ЙОРК, 1. серпня. — **Протягом першого року війни воюючі і невтральні держави затягнули воєнні позички на суму 18.912,630.000 долярів.**

Після поодиноких держав представляєсь справа як слїдує:

Союзники Анґлії:

Анґлія	6.034,200.000
Росія	3.915,000.000
Франція	2.676,000.000
Італія	425,000.000
Японія	180,000.000
Разом	13.230,200.000

Союзники Німеччини:

Німеччина	3.380,000.000
Австро-Угорщина	1.710,000.000
Туреччина	255,000.000
Разом	5,345,000.000

Невтральні держави:

Голяндія, Швайцарія, Швеція, Норвеґія, Данія, Румунія і Болґарія	337,430,000

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper

published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботі, на забавах, на весілях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідній краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту ціль народну!

УКРАЇНСЬКЕ ЖИТЄ В ОСВОБОДЖЕНІМ ЛЬВОВІ.

Зі Львова одержали ми почтою такі подробиці про теперішне українське житє в освободженім Львові:

Коли в памятнім дни 22. червня с. р. наші війска заняли Львів, зібрали ся сейчас на нараду в комнатах „Сільського Господаря" українські львівські інтелігенти, на якій рішено покликати до житя „Комітет Українців міста Львова" з 10 осіб, якому поручено вести українські народні справи аж до часу повороту до Львова наших начальних політичних організацій; сей комітет має характер безпартійний, а його головою є д-р Андрій Чайковський, який видістав ся з московської тюрми і тепер проживає у Львові — з секретарем п. Сильвестер Герасимович, директор Краєвого Союза Торговельних Спілок.

Першим ділом „Комітету Українців міста Львова" було видане відозви з приводу освободженя давної столиці українського князя Льва з московського ярма і повороту австрійських властий та з зазивом до української суспільности, щоби безпроволочно підняла роботу в українських інституціях, яку насильно перервав московський наїзд. Сю відозву сейчас видано друком.

Відозва Комітету Українців м. Львова.

(Подаємо за „Новим Словом" ч. 2. з 24. червня с. р.) Вчера (23. червня с. р.) появили ся в місті українські відозви, які в деяких місцях здирали і нищили якісь підозрілі індивідуа (старий звичай у Львові, практикований нашими „прихильниками" — ред. „Свободи"). Відозва звучить:

Українці м. Львова!

Для Вас засяло знов сонце свободи!

З приходом побідоносних Армій нашої дорогої Монархії і могучого Німецького Союзника в наших серцях віджила надія ліпшої будучности.

Вони своєю кровю і трудами здобули і принесли нам знова можність істнованя і культурного розвою, яку відобрав нам ворог! Слава і вдячність героям за се, низький поклін могилам упавших в бою за свободу і ліпшу долю союзних Народів!

В отсей день вертає до Українців не лише втрачена свобода віри і мови батьків, але росте леліяна в тих тяжких часах на дні душі надія, що мимо вікового, а ще перед хвилею і над нами шаліючого московського гнету Україна не вмре, не загине!

Довше чим десять місяців терпіли ми, галицькі Українці, під тим самим тяжким московським ярмом, під яким стогнуть міліони наших братів по тамтій стороні боєвої лінії. Кнутом, тюрмою і Сибіром нищив наш відвічний ворог той наш культурний доробок, який ми осягнули під батьківським скиптром Габсбурської Династії.

Много наших людий згинуло від московських знущань, тисячі мучать ся по тюрмах Сибіру, а міліони втратили можність істнованя, знищені огнем і мечем ворога. Здесятковані ворогом наші ряди, та нехай тисячі станують на їхні місця. Тяжкі рани в нашім народнім организмі — та чим скорше треба їх лічити.

Сотки тисяч пійшли і пійдуть сповнити обовязок вірности і любови до нашої дорогої Монархії — на поле борби, де кує ся також доля України!

До тих однак, що вільні від сего обовязку, звертаємо ся в сей радісний день з зазивом, щоби, не гаючись, стали знов до роботи на ниві відродженя нашого Народа! Виповнім пожертвованєм і працею прогалини, які поробив ворог в нашім народнім організмі, бо сего жде від нас ціла Україна, що нині відзискала можність рости і кріпити ся під благодатним панованєм нашого дорогого Монарха!

Львів, 22. червня 1915.

За Комітет Українців міста Львова:

Д-р Андрій Чайковський, голова, Сильвестер Герасимович, секретар.

Другим ділом було сьвяточне привитанє австрійських військових властий іменем львівських Українців. З огляду на се, що командант австрійської армії, яка заняла Львів, ґенерал Бем-Ермолї, невдовзі по своїм приїзді виїхав зі Львова і не було вже спромоги його привитати, рішено сьвяточно витати начального вожда цілої нашої оружної сили — архикнязя Фридриха від „Комітету Українців міста Львова".

„Нове Слово" в ч. 2. з 24. червня так описує

приїзд архикнязя Фридриха до Львова:

Нині рано рознесла ся по місті вістка, що в наш город має завитати Достойний Гість Архикнязь Фридрих.

В одній хвилї почав Львів приготовляти ся до торжественного принятя Його Високости. Всї вікна і бальконі пристроєно державними і народними стягами, спеціяльно укрїнські доми і інституції удекоровано гарно килимами, драперіями та українськими, австрійськими і німецькими прапорами. Приїзд архикнязя назначено на 11. год. перед полуднем і на його привитанє — що мало відбути ся перед соймовим будинком — виступили всї правительственні власти, духовенство з процесіями і репрезентанти інституцій та товариств.

Вже о год. 10. рано вирушила з дому „Просьвіти" українська депутація з прапорами на чолї. В склад депутації входили: адвокат д-р Андрій Чайковський, нотар Осип Онишкевич, радник Ізидор Громницький, радник Юліян Січинський; з пань Вп. п. М. Барвінська, Дор. Старосольська, Нат. Пулюївна, Кал. Величківна і инші. Депутація репрезентувала Українців Львова, українські товариства, а з усїх українських церков почали напливати численні процесії з сьвящениками—яко привіт українсько-католицької церкви і духовенства, котрому проводив о. митрат Андрій Білецький.

Вся площа передсоймова — в ул. Третого Мая, Карла Людвика і взагалї всї улиці, якими мав переїздити Високий Гість, були переповнені товпами народу — що з радости і нетерпеливости ожидав прибутя Архикнязя. Та найбільше народу зібрало ся перед соймом, де уставили ся всї депутації, де мав за хвилю надїхати зі своєю свитою Архикнязь.

Раптом о год. 12. в полудне розніс ся голосний оклик „Гох, гох", публика засуєтила ся. Знято шапки і почато вимахувати платками до надїзджаючих.

В третім автомобілю, що заїхав перед соймову площу, був Архикнязь, що сейчас висїв і відбувши перегляд війска, зближив ся до ґрупи депутатів.

Архикнязя привитав ґр. Л. Пінїньский, взносячи при кінци своєї промови оклик в честь цїсаря — відтак представилось йому духовенство. В імени укр. кат. духовенства привитав Гостя о. митрат А. Білецький, з котрим довший час ласкаво розмовляв Архикнязь, а в імени Українців промовляв до Архикнязя адв. д-р А. Чайковський (по німецьки) в ті слова:

Ваша Цїсарсько-Королївська Високосте! Велика честь припала менї сердечно повитати Вашу Високість яко Головного вожда наших армій в імени львівських Українців як довго вижиданого і довго бажаного Освободителя, а відтак висловити перед Вашою Цїсарсько-Королївською Високостю наші вірні австрійсько-патріотичні почуваня. Від коли ми жиємо під скиптром славної Габсбурської Династії — а особливо підчас теперішної сьвітової війни — старали ся ми доказати, що добра і культурного розвою української нації слїдує нам надїяти ся лише через Австрію і при Австрії, — навпаки від Росії можемо побоювати ся лише цілковитого знищеня української народности. Тому то є нашим горячим бажанєм, щоби ся війна скінчила ся повною побідою збратаних союзних Армій, бо тоді наша близша вітчина, Україна, воскресне і освободить ся зпід російської кормиги. Най жиє наш улюблений Цїсар, най жиє! Най жиє Його Цїсарсько-королївська Високість Головно-командуючий нашою Армією! Най жиють наші славні союзники Володарі! Най жиє збратана армія! Благослови, Боже, нашій збруї і освободи Україну зпід російського ярма! Гура!

Оклик сей повторив грімко нарід — а Архикнязь видко дуже зворушений стиснув сильно руку бесїдникови і сказав по німецьки: „Сердечно, сердечно дякую". Відтак, запримітивши воєнний медаль у бесїдника, сказав: „О, ви також воєнний". Бесїдник пояснив, що се Боснія і що він був резервовим офіцирoм 77 полку (українського). „Ви там мужно бороли ся — а ваші брати добре списали ся тепер в Перемишли". На то відповів бесїдник, що він з початку війни взяв ся за орґанізацію українських стрільців і сам хотів з своїми синами вступити до них — та події воєнні перешкоди тому. „А як ви тут взяли ся?" спитав Архикнязь. Бесїдник пояснив, що був також арештований Москалями враз з другими Українцями — але йому удалось освободити ся.

На се ще раз стиснув Архикнязь руку бесїдникови і попращавши ся, вислухав дуже уважно незвичайно гарної промови п. Нат. Пулюївної, що при кінци вручила Архикнязеви чудну китицю цьвітів з синьо-жовтими лентами. Архикнязь подякував сердечно за привіт, а китицю віддав сейчас своєму адютантови, що прикрасив нею автомобіль на самім фронтї.

Вислухавши привітів инших депутацій, Архикнязь враз з своєю свитою всїв до автомобілїв і серед невмовкаючих окликів відїхав до міста.

(З віденської „Свободи").

(Конець буде).

Осип Логин.

СЛОВО ВІТЧИНИ ДО СИНІВ.

Пробуди ся вже з просоня,
Ненько Україно,
Бо в тїй війнї і незгоді
Всї дїти погинуть.
Ти нас дала чужим в службу,
На довгії муки,
А не глянеш та не чуєш
Тих жалісних звуків:
Як ми плачемо-ридаєм,
Аж серце вмлїває,
Бо тим мукам і знущаню
Ще кінця не знаєм.
Розділила нас на части
Доля-чарівниця,
Зате тепер так виходить,
Що й брат з братом бєть ся.
Нашу землю поорали
Шанцями, валами
І засїяли — а густо —
Твоїми синами.
Пробуди-ж ся, Україно,
Не дай загибати,
Та уймись за нас кривджених,
Як за дїтий мати!...
— Ой, не менї то будить ся,
Мої любі дїти,
Бо не я сплю, а ви спите,
Нїгде правди дїти.
Ви не бідькайте на дурно,
Та не лийте сльози,
І не гнїть ся перед лихом
Як від вітру лози.
Не знайдеть ся навіть в сьвітї
Так могуча сила,
Щоби добрих братів щирих,
Коли розлучила.
Хоть замкнуть вам рот на замок
І в кайдани ноги,
За те серця не скують вам,
Не мають спромоги!
В кого серце є чутливе,
Хто його лиш має,
Той не ротом, не язиком, —
Серцем розмовляє.
Ся розмова — се музика,
Се чудні акорди,
Не зглушить їх брязк кайданів,
Нї московські орди.
Пробудїть ся, мої дїти,
Вас тепер взиваю,
Бо надійшла важна хвиля,
Час скоро втїкає!
Полишіть сварки партійні,
О се я вас молю,
А ставайте в ряди борців
Боротись за волю!
Хто з мечем в руках на поли
Станути не зможе,
Най же датком братам своїм
Чим скорше поможе!
Не кажіть, що лихі часи,
Дам, як ліпше буде, —
Бо брат за вас і в сій хвили
Наставляє груди!
Получіть ся в тяжкий хвили
З своїми братами;
А назву вас перед сьвітом,
Моїми синами.
Пробудїть ся! ще раз кличу,
Бо вже сходить сонце,
Буде встидно, як на сплячих
Засьвітить в віконце!...

Мт. Кармел, Па., 25. VII. 1915.

ВІСТИ З ОСВОБОДЖЕНОГО КРАЮ.

Послїдні хвилї московського панованя у Львові.

Заздалегідь готовились Москалї покинути Львів і розуміючи, що їм не довго панувати у Львові, на кождім кроці старались вбити в память населеню, як виглядає московський лад. Майже усїх виднїйших Українців вивезли зі Львова. В послїдних днях, заки їх прогнано зі Львова, вивезли дир. „Днїстра" д-ра Степана Федака, радника маґістрату Спірідіона Баньковського, краєвого шкільного інспектора д-ра Коцюбу, кустоса українського національного музея д-ра Ілярія Свєнціцького, інжинїра краєвого виділу Бачинського, д-ра Богдана Барвінського і богато инших. Дня 21. червня спалили Москалї перед своїм відходом зі Львова зелїзничий дворець у Львові, побудований коштом 16 міліонів корон, одну з красших будівель Европи. Довго буде памятати населенє Львова сю страшну пожежу. Тисячі людий вийшло оглядати пращанє Москалів зі Львовом. Непроглядні товпи заляли площі і улиці близко двірця. Хмари густого, їдкого диму, що добувались із величезних забудовань двірця, не проганяли видців. Горіли зелїзничі маґазини повні всякого добра, вози, галя машин, зелїзничі робітнї. Палахкотїли бочки смоли, стоси дров политі нафтою.

Все горіло! А львівська чернь виповзла зі всїх нор і криївок і стала рабувати. Сей тащить величезну софу, инший фотелї зносить, розривають купи мітол, двигають балїї, столи, образи. Якийсь львівський уличник показує прохожим мистецький портрет чудової жінки і вигукує, що продасть сю бабу за корону, за „дві шістки". З горіючих стосів витягають недопалені поліна і візками тягнуть домів. На місци величавих зелїзничих робітень стоять тільки обкопчені потріскані мури; шиби і мури порозлїтались від вибуху мін. Розпалїла товпа вириває навіть рами з вікон та несе домів. А землю наче сніг присипав, так білїє вона від урядових паперів, які порозкидали рабівники.

Ждальні для подорожних обдерті і спалені; де була акциза, там тепер тільки румовища, а з між них виглядає кілька розбитих, пустих, чорних домовин з білими хрестами.

Сам дворець і віздова галя меньше потерпіли; повилїтали шиби зі скляного даху галї, місцями зарисував ся мур, але основи будинку ненарушені. Сумежні будинки, як помешканя зелїзничників і почта спалені і обрабовані.

Коли горів дворець, витащили уличники з „Городецького" відкись дорогоцїнний фортепян і „по свойому" грали на нїм, луплячи по клявішах зелїзними прутами.

Рабунки у Львові

розпочали ся в недїлю 20. червня с. р. Рабували втїкаючі Москалї на спілку з львівськими батярами. Зрабовано богато склепів в ринку і в инших улицях.

Даром взивали пошкодовані помочи; на їх просьби нїхто не звертав уваги. Товпа розбила склади горівок і тепер не знала вже вона нїякого стриму. В понеділок 21. с. м. місто мов вимерло. Всї склепи були позамикані, а на улицю нїхто не важив ся вийти. Поховані мешканцї вслухувались тільки в гук гармат, що з кождою хвилею ставав сильнїйший і близший.

В понеділок коло полудня зміг ся гук гармат; вже було чути вистріли машинових крісів, їх голос не втихав до пізної ночи.

Довкруги Львова скаженїло вогняне море, бо не тільки дворець горів; горіли також на всїх боках міста ріжні будинки. Ві второк перестрілка війск змогла ся ще більше. Москалї підпалили будинок головної почти і касарні при улици Яблоновських; горіли також касарні на Цитадели і бараки під містом. Ще не опали дими зі спаленого двірця, а вже нові стовпи диму і жужелиці оповили Львів. У Львові дусив всїх страшний дим. Ві второк рано вже направду пращались Москалї зі Львовом. О 8.30 рано стягнули відходячі війска російські прапори зі всїх будинків. Відділи кінної московської жандармерії переїздили містом.

Війска російські відійшли, остали тільки спізнені салдати. Одні з них піддавали ся, инші відстрілювались. В личаківській улици, коло церкви сьв. Петра і Павла, виязалась мала битва між нашими передовими відділами а втікаючими недобитками. При тїй перестрілці ранили російські кулї кілька невійскових осіб.

Воєнний ґубернатор д-р Шереметєв відїхав самоходом о 10. год. рано ві второк, хоронений відділом Черкесів. Кружать непевні покищо поголоски, що під Львовом стратили Москалї 250.000 людий. Коло Брюхович мали наші війска полонити 30.000 московського війска і богато гармат.

У Львові остали ще московські калїки, яких назбирає ся до 500. Кілька тисяч австрійських бранців, що ховались у Львові в сьвітським перебраню, відзискали тепер свободу.

Вїзд наших війск.

Ві второк 22. червня с. р. около год. 10. перед полуднем опустили Львів послїдні московські патрулї, а вже коло 12. в полудне надїхало двох улянів Янівським трактом. Мешканцї Львова, застрашені послїдними рабунками, вийшли тепер на улицю і їх радісним окликам не було кінця. Люди з радости плакали, а дехто навіть цїлував уланські конї.

Невдовзї війшли до Львова більші австрійські відділи піхоти з коницького і райхенберського полку піхоти і з части полку віденської краєвої оборони. Жовнірів обсипувано цьвітами і трактовано ріжними ласощами. Радости Львовян не було кінця. Освободженєм Львова найбільше тїшили ся Українцї — як се зазначують воєнні справоздавцї — бо Українцї найбільше натерпіли ся під московським ярмом.

Около 4. год. попол. вїхав до Львова командант другої австрійської армії, ґенерал Бем-Ермолї, яка перша здобула Львів. Побідоносного полководця витали сьвяточними промовами, на які він відповів коротко — згадуючи про терпіня, які людність Львова мусїла зазнати від Москалів.

В слїдуючих днях відвідали Львів начальний командант цілої австро-угорської оружної сили архикнязь Фридрих разом з шефом ґенерального штабу Конрадом Гецендорфом. Оглянути Львів приїхав також командант німецької армії ґенерал Макензен. Всїх тих достойників витала людність Львова незвичайно щиро.

Сейчас другого дня по освободженю Львова (24. червня) вийшов у Львові український дневник „нове Слово", яке перед війною виходило у Львові. Москалї, як звісно, заказали видавати щонебудь в нашій мові, так що доперва тепер дїстали ми можність друкувати у Львові ґазети в нашій мові.

Близших подробиць про теперішнє житє у Львові на разі нема — бо доперва уладжують правильне полученє зі Львовом.

(З віденської „Свободи".)

ДОПИСИ.

З AMBRIDGE, PA.

Як бачимо, то ся страшна европейська мельодія, складаюча ся з плачу вдів і сиріт, з зойку та стогону ранених вояків, з реву гармат і з запаху диму та крови, запала і до сердець української громади в Ембрідж. Чи всї однак обізвались на сей плач і тривогу? Чи всї поспішили з помочию нашим братам в ріднім краю?... На жаль мушу відповісти, що нї, бо навіть третя часть з них не послухала сего голосу, котрий ішов до них через лїси і гори, через ріки і море, щоб звістити їм, що страшна російська орда гірш колишних Татарів заляла була цїлу нашу рідну землю, галицьку Україну, від срібнолентого Сяну аж поза вічно зелений перстень гір Карпат, у котрих з божого допусту знайшла свій гріб. Московська орда в своїм дикім поході не щадила нїкого і нїчого: насилувала невинних людий, палила і руйнувала всьо, що попало під руки, а утїкаючи з наших земель рабувала останки нашого гіркого дорібку і в своїй слїпій заїлости нищила ненависних їй „мазепинців". Тепер у нашім нещаснім краю, один великий гріб, одна безмежна пустиня.

А деж ви, сини того нещасного краю, подїлись?... Братя Українцї! Опамятайтесь! Поспішіть з помочию своїм рідним братам, котрі з витягненими ру-

ками ждуть на вашу поміч і не можуть її діждати ся! Єще раз, в імени тих многих вдів і сиріт, взиваю вас всіх: Поможіть! Дайте хоч би і найменьшу лепту, бо як ми самі не дамо, то хто-ж дасть? А як ми покажемо сьвітови, що дбаємо за своїх потерпівших з причини війни родимців, то тоді може і неодин чужинець зглянеть ся на наше горе і дасть від себе якусь жертву на „галицьких Бельґійців".

Нуж, Брате і Сестро! Зачинай від себе!...

Тут ще мушу зазначити, що в нас читальня дуже красно розвиваєть ся. На 1. липня с. р. перенесено читальню з галі гр.-кат. церкви до салї Українського Народного Дому. Членів є понад 80. Бібліотека гарна, тай каса непорожна. Театральні представленя відграють ся що місяця завдяки українській молодіжи з Ембрідж і з Свіклей, Па.

Щодо устрою збираня жертв на видаванє українського дневника у Відни (чи у Львові), то ми прийшли до дуже корисної гадки і поступили з тою справою так, як колись робила Рогатинщина при збираню датків на фонд „Рідної Школи". Ми купили скарбонку, котра стоїть на столї в читальни. На кождих читальняних сходинах обовязком кождого члена є кинути якусь жертву на сю ціль і тим способом ми призбирали вже поважну суму, яку в короткім часї вишлемо там, де на неї нетерпеливо очікують.

Тожеб я бажав всім українським громадам тут на земли Вашінґтона, щоб і вони поступали так, як наші Українці в Ембрідж. Невеликі ми числом, але зате у нас дуже велика єдність, а в єдности — як звісно — сила!

Єднаймо ся, Братя! Щоб засяла нова зоря від Дону до Сяну! Щоб укрили Україну червоні жупани! — Гаразд!

Григорій Лазар,
член читальні „Просьвіти" ім. Т. Шевченка.

—o—

З NEWARK, N. J.

В четвер 8. липня 1915 р. відбуло ся тут жіноче віче в справі самостійної України. Віче отворив т. С. Гладкий і покликав на предсїдательку віча п-ню Н. Федчишину. Предсїдателька подякувала за свій вибір і покликала на секретарів п-ну В. Коважик і В. Дідилівського. Коротко і річево пояснила ціль віча, на котрім познакомляють ся з так великою справою, як Самостійна Украина. „Були часи, — говорила бесїдниця — коли женщини брали малу участь в справах політичних, але ті часи минули і нині прийшла така хвиля, що не вільно нам дивитись на се байдужно. Від війни, яка шалїє в Европі, не тілько терплять мущини, але і женщини; терплять голод, гинуть, а навіть зі збруєю в руках боронять вітчину, тому то нинїшне віче нехай заінтересує женщин і покличе їх до працї, якої вимагає теперішна хвиля". Бесїдницю нагородили оплесками.

Тов. С. Гладкий говорив про війну. Нині цїла цивілїзована Европа, зоружена в смертоносну збрую, мордує себе взаїмно, нищить всяку культуру, убиває денно тисячі молодих людий, руйнує красні оселї, а лишає по собі землю вкриту могилами, в котрих спочивають передчасні трупи, наші брати. Нема нині инакшого средства, аби запобічи війнї, лише одна сьвідомість і тому я — мовив бесїдник — відзиваюсь до вас, сестри: беріть ся до просьвіти, не легковажте собі сеї справи так як дотепер. На вас лежить великий обовязок, котрий ви мусите сповнити, а запевняю вас, що подібна картина не повторить ся.

Д. Т. Рудий говорив про значінє женщини в житю суспільнім, та про стан жіноцтва українського в теперішній добі. Женщина повинна знати, що є підставою житя і будучність тілько від неї залежить. Як кожда женщина буде сьвідома то і сьвідоме поколінє виховає. Аби наша Україна була вільною, мусить жіноцтво взятись до працї реальної, осьвідомити себе і в такім осьвідомленю виховати дітий.

Т-ка М. Вітенкова говорила про голод, який тепер терпить наш бідний нарід в краю. „Наша поміч матеріяльна конечно потрібна, — говорила — тому я апелюю до вас, сестри: поможім бідним в нещастю, не тілько даймо самі, але просїм і других. Народний Місцевий Комітет постарав ся о позволенє на збірку по улицях міста, тож нехай жадна з нас не відмовить своєї помочи, але в означену годину нехай явить ся і пожертвує той день для голодних".

Дальше говорив д. Галенда, який повторив слова своєї передбесїдниці, вияснив ширше значінє того дня (11 липня), коли то не тілько можна зібрати спору гроша, але двигнути нашу справу наперед. На чесне діло — говорив бесїдник — і чесні дівчата й женщини будуть, котрі не відкажуть ся від сего, і тому кличу до вас, нюарська громадо, а особливо до вас женщини: будьте красним приміром для других, збирайте жертви для голодних, а за вашу щиру працю брати і сестри вам віддячать ся.

На останку забрав голос т. Й. Заплатинський. В своїм горячім рефераті представив зібраним цїлу історію нашого поневоленого народа аж по нинїшний день. Народ наш український перенїс всяке горе та злидні, почавши від диких орд татарських, а скінчивши на нинїшній війнї. Кожда поезія зачинає ся і кінчить ся жалібним і оплаканим горем нашого бідного народа. Нї один народ в сьвіті не перенїс такого горя як наш. Коли возьмемо під увагу нинїшну війну, то найбільше відбилась вона на нашім народі, найбільше синів нашого народу лягло в могилах, найбільше нашої рідні конає з голоду. Могутні сего сьвіта добивають ся слави, зисків, а ти, український народе, замісць збіжа застелив поля своїми трупами. Чиж не огорне вас жаль, сестри, коли вернете до старого краю і побачите не хати, будівлї, але могилу коло могили? Бесїдник так своїми ревними словами вплинув на женщин, що на гали розніс ся плач. За гарну промову бесїдника обдарили оплесками.

Т. К. Багрій заохочував до жертв та завізвав жіноцтво, аби завязало комітет, котрий на його внесенє заснував ся з 11 женщин.

Відтак предсїдателька попросила о жертви, котрі принесли $18.75.

Т. С. Навроцький відчитав резолюції, котрі зістали одноголосно ухвалені.

Ми женщини в числї 300, зібрані на вічу дня 8. липня 1915 в Нюарку, Н. Дж., ухвалюємо слідуючі резолюції:

1) Кличемо до всього жіноцтва в Нюарку і в цілій Америці, щоби всі ми почали організуватись, бо ми є основа людскости і тілько ми любов і братерство можемо защіпити в молодім будучім поколїню людскости.

2) Висказуємо своє співчутє нашим рідним в краю і кличемо всїх жінок і дівчат, щоби помогли бодай збиранем жертв по улицях, як в Нюарку так і по других містах.

3) Ми жінки в Нюарку висказуємо свою радість з причини, що ворожі війска опускають Галичину.

4) Засилаємо щиру пошану тим дівчатам, що вступили в ряди Січових Стрільців і на рівні з мущинами борють ся за визволенє України.

5) Висказуємо признанє загальній Укр. Раді у Відни, що перша взялась до ратунку голодуючих утікачів.

6) Нинїшнє жіноче віче взиває тих, що в їх силї се лежить, аби скликали Український Сойм в як найкоротшім часї.

Опісля предсїдателька подякувала всїм за присутність на вічу та припімнула, що друге віче невдовзї знов відбуде ся.

Вільгельміна Коважик,
Василь Дідилівський,
секр. віча.

ЖЕРТВИ
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

417. Рульо, Саск., Кан. На фонд бідних сиріт і вдів у старім краю жертвували: Юліян Підвисоцький, Семен Фанцига і Лев Войнаровський по $1.00. — Разом **$3.00**

418. Колрідж, Огайо. Хвальна Редакціє „Свободи"! Ми члени 224. відділу У. Н. Союза зійшли ся на хрестини до п. Івана Шавінського і при тій забаві спімнули за тих голодуючих нещасних бідаків у старім краю. Заходами Николая Гевка і Йосифа Поливки слідуючі члени зложили свої жертви: Николай Гевко, Яким Іляшевич (з Росії) і Іван Шавінський по $1.00; Григорій Копцюх, Михайло Ворона, Михайло Кривіцький, Михайло Поливка (старший) і Михайло Поливка (молодший) по 50 цнт.; Павло Когут 40 цнт.; Йосиф Поливка, Йосиф Крушка, Франко Шульц, Франко Іванишин, Олекса Дяків, Никола Дяків, Анна Спалінська, Андрій Яремко, Яцко Латанишин і Григорій Кривіцький по 25 цнт.; Никола Янків і Тома Сенько по 10 цнт.; Кароль Беньо 5 цнт. Разом $9.00. Заплачено за моні ордер 10 цнт. — Остало **$8.90**

Просимо ласкаво оголосити всїх жертводавців в „Свободї". Остаємо з поважанем — Никола Гевко, пр.; Йосиф Поливка, секр.

419. МкАду, Па. Пов. Пане Касієр У. Н. Ради! Засилаю Вам чек на $20.00, котра то сума є призначена для наших голодуючих братів у старім краю. З поважанем Д. Капітула, предс. У. Н. Союза. **$20.00**

420. Канзас Сіти, Канз. Хвальна Редакціє! Залучаю Вам чек на $6.55, що зложили на убогі вдови і сироти у старім краю члени 323. відділу У. Н. Союза, зібрані на весїлю у Якима Коваля дня 19. липня б. р. Імена жертводавців: Коваль Яким, Білецький Юрко і Іващук Дмитро по $1.00; Мазур Фелікс, Янчишин Николай і Бесікірський Домінік по 50 цнт.; Коваль Лаврентій, Глушик Пилип, Коменда Іван, Семенюк Матвій і Вашко Іван по 25 цнт.; Войський Валентин і Гасин Юзько по 20 цнт.; Тарновський Олекса і Латкевич Йосиф по 15 цнт.; Гірняк Петро 10 цнт. — Разом **$6.55**

Збіркою заняли ся Юрко Білецький і Фелікс Мазур. Всїм жертводавцям сердечно дякую. — З поважанем, Дмитро Іващук.

421. Метвен, Ман., Кан. Хвальна Редакціє! Читаючи вісти з ріжних сторін, все довідуємось про жертви, які складають Русини-Українці на голодуючих наших братів і сестер в старім краю. Отож і ми тут зібрані Русини-Українції жертвуємо також на ту ціль пару центів. Маленька се квота, але ми не належимо до заможнійших людий, лише до робітничої кляси. Тяжкі тепер часи настали і трудно гроша заробити, бо нема так де. Прошу ласкаво оголосити імена жертводавців: Василь Белей, Танас Гаврищак, Григорій Гикавий і Володимир Легін по $1.00. — Разом **$4.00**

Остаю з поважанем, Василь Белей.

422. Савт Такома, Ваш. На Фонд визволеня України жертвували (гроші надіслав п. Іван Рудий): Семен Рашковецький (з Городенщини) $1.50; Василь Рашковецький (з Городенщини), Іван Рудий і Никола Штогрин (оба з Підгаєччини) по $1.00. — Разом **$4.50**

423. Іст Юнгстави, О. На хрестинах у Семка Гіля отсї добродії зложили слідуючі жертви: Константин Солодуха і Петро Лунів по $1.50; Роман Гіль $1.00; Гринь Коваль, Стефан Дашко, Іван Кардаш, Семко Гіль і Іван Бусько по 50 цнт.; Іван Бережанка 40 цнт.; Андрій Претко, Йосиф Сокіль, Михаїл Ткачишин, Михаїл Кіх, Іван Стороняньский, Федор Костів, Гринь Гіль, Федор Косопуд, Іван Смалюх, Іван Жуковський, Іван Претко, Андрій Ярмола, Ваврик Претко, Іван Притула, Атанас Косопуд, Спиридон Інкевич, Никола Рожка і Федор Омелян по 25 цнт.; Ігнатий Бурий 10 цнт. Разом $11.50. Збирали Роман Гіль і Федор Косопуд. — На весїлю у Івана Мостовяка зібрали Константин Солодуха і Йосиф Залановський від отсих добродіїв слідуючі жертви: Константин Солодуха, Петро Кошалко, Михаїл Клюсь, Йосиф Залановський, Іван Бусько і Іван Кожушко по 50 цнт.; Катерина Проць, Іван Лисиганич, Настя Косманич, Іван Мостовяк, Ілько Лисиганич, Василь Судяк, Михаїл Несцюр, Никола Нановський і Ваврик Претко по 25 цнт. Разом $5.25, а загалом **$16.75**

Усїм жертводавцям сердечне спасибіг! — Комітет несеня помочи рідному краєви: Роман Гіль, Федор Косопуд, Кость Солодуха, Йосиф Залановський.

424. Ембрідж, Па. Хвальна Редакціє! Засилаю Вам чек на $19.30, які зібрано в нашій місцевости на Фонд визволеня України і припоручено менї вислати через читальню „Просьвіти" ім. Т. Шевченка до Редакції „Свободи". В числї 53. було оголошено $186.10, в числї 85. $13.25, а тепер $19.30, то разом зібрано у нас $218.65. В імени нещасних вдів і сиріт у рідним краю складаю всїм жертводавцям щиру подяку. — Григорій Лазар, член читальні „Просьвіти" ім. Т. Шевченка.

На хрестинах у п. Стефана Целюха зложили на руки пп. Антона Підуфалого і Михайла Мачити: Стефан Целюх 50 цнт.; Теодор Дуда, Дмитро Галабан, Стефан Петрушкевич, Василь Стець, Антін Новіцький, Антін Підуфалий, Анна Підуфала, Іван Халай і Мих. Мачита по 25 цнт.; Іван Андрушко і Н. Н. по 10 цнт. Разом $3.20. — На хрестинах у п. Івана Кріля зложили на руки пп. Василя Батога і Мих. Гусака: Теодор Денис 60 цнт.; Мих. Гусак, Василь Батіг і Іван Кріль по 50 цнт.; Григорій Леп 45 цнт.; Марія Баландяк, Мих. Петрушкевич і Іван Рапач по 25 цнт.; Григорій Онуфрик і Николай Ілько по 20 цнт.; Мих. Пахолик 10 цнт. Разом $3.80. — На хрестинах у п. Василя Гутника зложили на руки пп. Костя Біжика і Теодора Гусака: Петро Косарич і Теодор Гусак по 50 цнт.; Кость Біжик, Василь Федишин, Николай Супинський, Теодор Гринасич, Іван Андрушко, Анна Білик і Мих. Мачита по 25 цнт.; Василь Гутник 15 цнт.; Олекса Хлопак 10 цнт. Разом $3.00. — На хрестинах у п. Олекси Гайдука в Літедейл, Па., зложили на руки пп. Василя Барана і Мих. Мицака: Олекса Гайдук $1.00; Максим Свадомський, Петро Телеп, Іван Махневич, Ілько Ромуняк, Василь Баран, Теодор Єсик, Мих. Цимбаляк, Николай Гомаяк, Яків Мицак, Юзько Кулапин, Мих. Мицак і Григорій Вацло по 50 цнт.; Стефан Кость 30 цнт.; Теодор Бугай, Іван Костик, Іван Зеґаляк, Каська Цимбаляк, Каська Кулаляк, Николай Мікула, Онуфер Юрків і Мих. Стасевич по 25 цнт. Разом $9.30. — Загальна квота **$19.30**

425. Дерби, Конн. Алексій Пеленчак жертвував $2.00 на бідних до краю, а $1.00 на Фонд визволеня України. — Разом **$3.00**

Сума оголошена в сїм числї „Свободи" виносить $86.00. Оголошено в ч. 88. „Свободи" $20.218.47.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $20.304.47.

НОВИНКИ.

НЕТАКТ УПРАВИ МІСТА ЛЬВОВА.

„Нове Слово" (яке зачало виходити у Львові зараз по уступленю Москалів) в ч. 1. з 23. червня с. р. доносить: Вчера о год. 11. зрана явило ся трох відпоручників української львівської громади у директора львівського маґістрату п. Островського з жаданєм, щоби при входї побідоносної австрійської армії в мури Львова поручив умістити на ратушевій вежі також українську хоругов. На се заявив п. Островський, що кромі австрійської хоругви на головнім машті і чотирох краєвих на рогах вежі, не умістить ніяких „народових" прапорів. Але пізнїйше п. Островський таки помістив дві польські хоругви, іґноруючи національні почуваня українського населеня Львова. Нині, на інтервенцію одного з відпоручників, п. Островський заявив, що безпроволочно прикаже вивісити українську хоругов на ратушевій вежі. То мимо сих запевнень п. Островський доси (1. год. попол.) не додержав даного слова. Проте запитуємо публично п. Директора Островського, чи в такій переломовій хвилі належить вносити такий розстрій.

—o—

ЗНОВА НЕТАКТ УПРАВИ МІСТА ЛЬВОВА.

„Нове Слово" ч. 2. з 24. червня с. р. пише: Міська управа видала нині до мешканців Львова повідомленє про приїзд Його Цїсарського Величества Архикнязя Фридриха, головного вожда армії, з прошенєм прикрасити відповідно свої доми і примінювати ся до поручень орґанів, які будуть удержувати порядок на улицях і площах. Відозва видана тілько по польськи.

—o—

ВІДОЗВА КОМАНДАНТА МІСТА ЛЬВОВА.

Комендант Львова, ґенерал-майор Рімль оголосив таке оповіщенє: Богу слава, правда наша побідила! Славному оружю австрійсько-угорської і з нею тїсно зединеної німецької армії пощастило ся вчера освободити столицю Галичини від безглядного і насильного наїздника і поновно сьвяткувати нерозривну звязь з вітчиною і своєю рідною Династією. З хвилею цілковитого проганя ворога з рідної землї повинні вернути і всї упорядковані відносини по обовязуючим законам Австрії, при чім кождий вірний горожанин без ріжниці народности і віроісповіданя найде охорону, щоби мирно жити і віддавати ся свому горожанському званю; противно, кождий відступник і кождий ворог Австрії понесе безглядну неумолиму і справедливо заслужену кару. В тій цїли я рішив ся ввести воєнне право для деяких злочинів і проступків. Впрочім відзискують свою силу всї права, законно набуті перед ворожим наїздом, а тим самим розуміє ть ся само собою, з нинїшним днем тратять свою силу всякого рода зарядженя, видані ворогом в часї занятя Львова. — Львів, 23. червня 1915. Ґенерал майор **Рімль**.

—o—

З СЬВЯТОЧНИХ ХВИЛЬ.

(„Нове Слово", яке зачало виходити у Львові зараз по освободженю міста, ч. 1. з 23. червня с. р.). З нагоди прибутя побідоносної армії прибрало цїле місто сьвяточний вигляд. Зі всїх українських інституцій і українських приватних домів повівають українські, австрійські і німецькі стяги, а вікна і балькони сьвяточно прикрашено килимами і цьвітами. Скрізь снують ся по місті численні гурти Українців з синьо-жовтими відзнаками і цьвітами і окликами витають переходячі австро-німецькі війска. Вкоротці може прийдеть ся нам гідно привитати наших Орлів-Стрільців-борців за Україну.

—o—

ІЗ СУМНИХ ВІСТИЙ.

(„Нове Слово" ч. 1. з 23. червня с. р.). Заки повернемо до систематичного представленя нашої мартирольоґії під російським панованєм, покищо подаємо до відома наших читачів і всеї української громади, що Москалі перед уступленєм зі Львова вивезли наших визначних громадян: суд. рад. Романа Сосновського, директора „Дністра" д-ра Стефана Федака, радн. маґістрату Баньковського, шкільного інспектора д-ра М. Коцюбу, шкільного інспектора Івана Матієва, директора Костя Паньковського, професора політехніки Івана Левинського, кустоса Українського Музея д-ра Свєнціцького, заступника директора „Дністра" Сидора Британа, інспектора „Дністра" Осипа Кузьмича, оо. Михайла Яцковського, д-ра Яремка, Щепанюка і Евзебія Бачинського та богато инших наших людей.

—o—

ПОВОРОТ ЗБІГЦІВ.

По занятю Львова нашими війсками вернуло богато селян збігців з львівського повіту, які перед битвами схоронили ся до Львова, до своїх сіл. Кромі селян вернули також до Скнилова коло Львова монахи Студити, які підчас московського панованя мешкали в своїм монастирі при ул. Петра Скарги у Львові.

—o—

ГОСПОДАРКА МОСКАЛІВ В КІЦМАНИ (БУКОВИНА).

(Лист писаний до о. К. Ясеницького у Відни). Нам живеть ся досить добре; віктуали до половини цьвітня були дуже дешеві, прим. 1 кільоґрам мяса 64 сот., масла 1 К — взагалї крім кави, мила і сірників було все дуже дешеве. Ми поробили собі значні запаси. Москалї не наробили нам великої шкоди — от так на 200 К; забрали годинник мого мужа, розбили пчоли і вкрали плащ. Взагалї кіцманський повіт не дуже зруйнований, лиш дуже натерпіли ся всї — особливо Українці — від Москалів. Українську ґімназію в Кіцмани Москалї цїлковито знищили, статую Шевченка, яка була в ґімназії, розбили на кусні, українські книжки порозкидали по дорогах та все грозили, що будуть орати і їздити Українцями. Лиш один комендант був людяний. Був се Українець з полтавської ґубернії, але його за три тижнї забрали з Кіцманя і післали в Карпати, а на його місце дали якогось настоящого Москаля, який всїм дав ся добре в знаки. Та Богу дякувати, що те все належить до минувшости. Як би так московське панованє тривало довше, то ми були би збожеволїли. Були такі часи, що ніхто в селї не клав ся спати, лиш сторожили своїх хат перед підпалом або рабунком, бо Москалї все нам тим грозили. З приходом наших війск ми лекше відотхнули.

11. 6. 1915. Н. Л.

—o—

ПРО ЯРОСЛАВЩИНУ

доносять до віденської „Свободи", що вона дуже потерпіла в наслідок війни. Спалена церков в Ляшках і Маковисках, дуже знищені церкви в Радимні, Сурохові, Ветлині, в Полкинях і Лозах. Богато селянських хат є спалених. Шрапнель убив пароха в Сухорові о. Ореста Гнатишака. Москвофільський сьвященик о. Ілія Маковей в Ляшках довгих перейшов на православє, а коли довідав ся, що Москалї вже втікли, зі страху перед заслуженою карою, дістав удар серця і помер. Само місто Ярослав потерпіло головно на передмістях, а в середині міста є спалені тільки деякі доми.

—o—

НЕ СТАНЕ ЦАРЕСЛАВНИХ ПОПІВ.

З Петрограду, столиці Росії, доносять: „В урядовім органі „святійшого синода" оголошено, що замкнено „православну" духовну семинарію, в якій богослови одержували даром харч, мешканя й одіж. Сей розпорядок видано тому, що в столиці Росії панує велика дорожня й управа семинарії не могла своїми фондами в теперішні часи удержувати сю інституцію".

Москалї певне журять ся, що нестане їм „батюшок", але наші кацапики повинні з того тїшити ся, бо всї ті кацапи греко-католики, що тепер втікли з Галичини до Росії, потребують лише запустити бороди і довге волосє, а дістануть по війні в Росії попівські ряси, нагайки і парохії. Як який пелехатий кацап є тут, в Америці, то і він може мати надію, що його кудли приспорять йому „джаб" в тюрмі народів.

—o—

НАЙМЕНЬШИЙ ОСЕЛ НА СЬВІТІ.

На покладі прибувшого до пристани Ню Йорк парохода „Миннегага" находило ся дуже мішане товариство. Поміж подорожними того парохода находив ся також найменьший осел на сьвіті, який мимо того, що числить тепер пяту весну житя, є всего 29 цалів високий. Його товаришами подорожи був олень, львиця, два райські птахи і властитель тої менажерії, який ціле то товариство хоче продати нюйорському зоольоґічному городови.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ Є ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

РОДИМЦІ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ЗАГАДКА.

До Ню Йорку прийшло трох хлопців, синів фармерів, продати яблока, які нарвали у своїх садах. Один мав 50 яблок, другий мав 30 яблок, а третий мав 10 яблок. Всі яблока були однакові і тому всі три хлопці згодили ся продавати їх по одній ціні. Коли вже всі яблока розпродали, переконали ся, що всі три вторгували по 10 центів.

Як се стало ся?

Замітка. Розвязка загадки буде подана на другий понеділок. Один з наших читачів, що пришлють до того часу влучну розвязку сеї загадки, дістане яко нагороду кілька книжок вартости $1.00. Нагорода буде приділена через тягнене льосів.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до відома всім місцевим секретарям У. Н. Союза, що всі просьби о принятє (деклярації) нових кандидатів повинні бути в головній канцелярії У. Н. Союза не пізнійше як 26. кождого місяця, коли дотичні кандидати хотять бути приняті в члени У. Н. Союза біжучого місяця. Кандидати, котрих просьби о принятє надійдуть до гол. канцелярії по 26-тім, будуть приняті в члени У. Н. Союза доперва слідуючого місяця.

Було би добре, як би п п. секретарі присилали просьби о принятє нових кандидатів в члени У. Н. Союза зараз по їх виповненю, не чекаючи на висилку розмету.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 23. червня 1915 р.

За гол. уряд У. Н. Союза:

Мих. Угорчан, гол. рек. секр.

ТАБЕЛЬКА ПЛАЧЕНЯ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК

до каси Укр. Нар. Союза на фонд посмертний після кляс і віку.

Кляса A $250
Кляса AA $500
Кляса B $750
Кляса C $1000
Кляса BB $1500
Кляса CC $2000

Місячна вкладка є стала т. зн. член буде платити тусаму вкладку через ціле житє.

Кляса	A.	AA.	B.	C.	BB.	CC.
вік	на $250	на $500	на $750	на $1000	на $1500	на $2000
18	22	43	65	86	1.29	1.72
19	22	44	66	88	1.32	1.76
20	23	45	68	90	1.35	1.80
21	24	47	71	93	1.40	1.86
22	24	48	72	95	1.43	1.90
23	25	49	74	98	1.47	1.96
24	26	51	77	1.01	1.52	2.02
25	26	52	78	1.04	1.56	2.08
26	27	54	81	1.07	1.61	2.14
27	28	56	84	1.11	1.67	2.22
28	29	57	86	1.14	1.71	2.28
29	30	59	89	1.18	1.77	2.36
30	31	61	92	1.22	1.83	2.44
31	32	63	95	1.26	1.89	2.52
32	33	65	98	1.30	1.95	2.60
33	34	68	1.02	1.35	2.03	2.70
34	35	70	1.05	1.40	2.10	2.80
35	37	73	1.10	1.45	2.18	2.90
36	38	76	1.14	1.51	2.27	3.02
37	40	79	1.19	1.57	2.36	3.14
38	41	82	1.23	1.63	2.45	3.26
39	43	85	1.28	1.69	2.54	3.38
40	44	88	1.32	1.76	2.64	3.52
41	46	92	1.38	1.83		
42	48	96	1.44	1.91		
43	50	1.00	1.50	1.99		
44	52	1.04	1.56	2.08		
45	55	1.09	1.64	2.17		
46	57	1.14	1.71	2.27		
47	60	1.19	1.79	2.37		
48	62	1.24	1.86	2.48		
49	65	1.30	1.95	2.60		
50	68	1.36	2.04	2.72		

Крім місячної вкладки після повисшої табельки кождий член без огляду на стан, вік і клясу платить еще 35 цит. на слідуючі фонди: 10 ц. на фонд резервовий, 5 ц. на фонд убогих, 3 ц. на фонд народний і 17 ц. на фонд адміністраційний.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважити.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовлени до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ВСЯЧИНА.

Неграмотність в Европі.

Шведський учений Зундберґ подає дати, що відносять ся до стану народного шкільництва в европейських краях. Найменьше неграмотних має Німеччина, найбільше Румунія. Статистична табеля представляєть ся ось так: В Німеччині є один неписьменний на 2000 письменних; у Швеції і Швайцарії 1 неписьменний на 1000 письменних; в Данії 1 неписьменний на 500 письменних; в Анґлії 1 неписьменний на 100 письменних; у Франції 1 неписьменний на 50 письменних; в Голяндії на 48; в Фінляндії на 22-ох, в Бельгії на 10, в Австро-Угорщині один неписьменний припадає на 4-ох письменних; в Греції і в Італії на 2-ох; в Болгарії є половина неписьменних; в Росії і Сербії дві третини населеня неписьменних; в Портуґалії більше ніж дві третини, а в Румунії аж три четвертини неграмотних. Загальна сума видатків на народне шкільництво виносить в цілій Европі до 1000 міліонів корон (один мілярд). З того припадає на Німеччину 1 трета, на Анґлію 1 четверта, на Францію 1 осьма, на Австро-Угорщину 1 десята і на Росію 1 двайцята часть.

Неграмотність в Австрії.

В Австрії число невміючих ні читати ні писати після урядового статистичного обчисленя ще дуже велике. Найліпші відносини є ще в Чехії та в Горішній і Долішній Австрії. Там на 1000 мешканців припадає 49 до 50 неграмотних. Коло 10 припадає на 1000 в Тироли і Фарарльберґу, а в Моравії 71 до 78 анальфабетів, в Зальцбурґу є 87 таких людий на 1000. В Шлеску се число виносить більше, бо там є 111 неграмотних на 1000 мешканців. Тепер робить число неграмотних великі скоки. В Стирії виносить воно 180 на 1000, Каринтії 240. Отже в Каринтії майже четвертина населеня не має елементарних основ образованя. По Каринтії слідує Країна з 314, потім Побереже з 482, Угорщина з 410 анальфабетів на 1000. Та „найбільше благословенними" краями є Галичина з 639, Буковина з 652, Дальматія з 736 анальфабетів на 1000 людий, що вийшли з дїточих літ.